

**Міністерство освіти та науки України
Інститут української археографії та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського НАН України
Херсонський державний університет
Південний осередок інституту української археографії та
джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України
Херсонська міська рада
Херсонська торгівельно-промислова палата
Херсонське обласне польське товариство „ПОЛОНІЯ”**

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

(До 140-річчя запровадження земств на Херсонщині)

ПРОГРАМА

Міжнародної науково-практичної конференції

16-17 вересня 2005 року

**КИЇВ-ХЕРСОН
2005**

Міжнародна науково-практична конференція **"МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ (ДО 140-РІЧЧЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЗЕМСТВ НА ХЕРСОНЩИНІ)"** проходить у рамках **Дня міста Херсона, десятої річниці від заснування Херсонського обласного товариства "Полонія" та Року України в Республіці Польща.**

Місцеве самоврядування Херсонщини має глибокі історичні традиції. Земства Херсонської губернії розгорнули діяльність першими на українських землях Російської імперії. У січні 1864 р. було оприлюднено «Положення про губернські та повітові земські установи», а у першій декаді березня 1865 р. відбулися засідання першої сесії земських зібрань у шести повітах Херсонської губернії - Ананіївському, Тираспільському, Бобринецькому, Олександрійському, Одеському та Херсонському. 28 квітня - 4 травня 1865 р. у Херсоні проходила перша сесія губернського земського зібрання.

Досягнення місцевих земців у багатьох сферах господарського та культурного розвитку регіону вивели земське самоврядування Херсонщини на перші позиції у загальноросійському масштабі. Так, за даними часопису «Земское дело», у 1910 р. серед 34 земств російських губерній Херсонське земство займало 2-е місце у витратах на народну освіту та ветеринарію, 4-е - на охорону здоров'я, 5-е - на сприяння економічному добробуту населення, 6-е - на громадське піклування.

Народна освіта та охорона здоров'я на Херсонщині завдячують прогресивним розвитком наполегливій діяльності діячів місцевого самоврядування. Херсонське земство одним з перших поставило питання про запровадження загальної початкової освіти та української мови викладання у місцевих школах. Доступність і безоплатність медичних послуг стали основою земської медицини.

Херсонське земство виявило новаторство у розробці нових напрямків місцевого господарювання - організації земської статистики, служб санітарного та ветеринарного контролю, запровадженні систематичних метеорологічних спостережень, розробці заходів для водопостачання та іригації окремих районів губернії тощо.

Проведення конференції ініційовано Південним осередком Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України і Центром польської мови та культури Херсонського державного університету, а також особисто Херсонським міським головою В.В. Сальдо і дійсним членом Польського товариства істориків, головою обласного товариства "Полонія" Є.Г. Сінкевичем.

Міністерство освіти та науки України
Інститут української археографії та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського НАН України
Херсонський державний університет
Південний осередок інституту української археографії та
джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України
Херсонська міська рада
Херсонська торгівельно-промислова палата
Херсонське обласне польське товариство „ПОЛОНІЯ”

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

(До 140-річчя запровадження земств на Херсонщині)

ПРОГРАМА
Міжнародної науково-практичної конференції 16-18
вересня 2005 року

КИЇВ-ХЕРСОН
2005

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Співголови:

Сальдо Володимир Васильович - Херсонський міський голова

Сохань Павло Степанович - директор Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України

Беляєв Юрій Іванович - ректор Херсонського державного університету, кандидат філологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України

Матяш Ірина Борисівна - директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (м. Київ), доктор історичних наук, професор

Остроумова Вікторія Володимирівна - президент Херсонської торгово-промислової палати

Карпова Антоніна Василівна - директор Державного архіву Херсонської області

Відповідальний секретар:

Сінкевич Євген Григорович - в.о. завідувача кафедри історії України, докторант Херсонського державного університету, голова Південного осередку Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, кандидат історичних наук, доцент

Члени оргкомітету:

Черевко Сергій Миколайович — заступник Херсонського міського голови

Маврін Олександр Олександрович - кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник, заступник директора Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України

Посохов Сергій Іванович - декан історичного факультету; завідувач кафедри історіографії, джерелознавства та археології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, кандидат історичних наук, професор

Шапошникова Ірина Василівна - директор Інституту психології, історії, соціології Херсонського державного університету, кандидат філологічних наук, доцент

Сінкевич Ірина Юрївна - заступник завідувача кафедри історії України, старший викладач

Макієнко Олексій Анатолійович - викладач кафедри історії України, помічник директора інституту з наукової роботи Херсонського державного університету

Дзешульський Всеволод Георгійович - почесний голова Херсонського обласного товариства "Полонія"

Серебрянська Леся Степанівна - віце-президент Херсонської торгово-промислової палати

Почесні гості конференції:

Анджей С. Собчак - Його Поважність Генеральний Консул Республіки Польща в Одесі

Тадеуш Ференц - Його Поважність президент міста Жешув (Польща) **Пронь Сергій Вікторович** — ректор Миколаївського політехнічного інституту, доктор історичних наук, професор

ПОРЯДОК ДЕННИЙ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 вересня 2005 р., четвер

9.00 - 21.00 - Прибуття та розміщення учасників конференції

16 вересня 2005 р., п'ятниця

10.00 - 11.00 - Реєстрація учасників та гостей конференції, прес-конференція

11.00 - 11.30 (або в 12.00) - Урочисте відкриття конференції

11.30 - 13.00 - Пленарне засідання

13.00-13.30-Ознайомлення із експозицією документів Державного архіву Херсонської області 13.30 - 18.00 - Культурно-пізнавальна програма

17 вересня 2005 р., субота

9.00 - 13.00 - Засідання секцій. Дискусії

13.30 - 14.00 - Підсумкове пленарне засідання

14.00 - 14.30 - Виступ польського народного ансамблю "Приязнь"

14.30 - 18.00 - Культурно-розважальна програма

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Доповіді на пленарних засіданнях - до 25 хвилин Доповіді на секційних засіданнях - до 10 хвилин Повідомлення та виступи в обговоренні - до 5 хвилин

Робочі мови конференції: українська, польська, російська

16 вересня 2005 р., п'ятниця

Урочисте відкриття конференції 11.00-11.30

Зала засідань Херсонської міської ради (вул. Ушакова, 37, другий поверх)

Вступне слово

Сальдо Володимир Васильович - голова Херсонської міської ради **Беляєв**

Юрій Іванович - ректор Херсонського державного університету

Сохань Павло Степанович - директор Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України

Анджей С. Собчак - Його Поважність Генеральний Консул Республіки Польща в Одесі

Тадеуш Ференц - Президент міста Жешув (Польща)

Остроумова Вікторія Володимирівна - Президент Херсонської торгово-промислової палати

Сінкевич Євген Григорович - голова Південного осередку Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, керівник Центру польської мови та культури ХДУ

Пленарне засідання 11.30-13.00

Tadeusz Srogosz

Kształtowanie się nowożytnych lokalnych organów administracyjno samorządowych na ukraińskich terenach Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVIII wieku

Тадеуш Срогош (м. Ченстохова, Польща)

Формування новітніх місцевих адміністративно-самоврядних органів на українських теренах Речі Посполитої в другій половині XVIII ст.

О.О. Коник (м. Херсон)

Представництво від українських губерній у російській Державній Думі 1906-1913 рр.: депутати із земського середовища

O.O. Konyk

Przedstawicielstwo gubernii ukraińskich w Państwowej Dumie Rosyjskiej w latach 1906-1913: posłowie ze środowiska ziemskiego

**Ознайомлення з експозицією документів Державного архіву Херсонської області
13.00-13.30**

Культурно-пізнавальна програма 13.00-18.00

17 вересня 2005 р., субота

**Секція І.
Традиції місцевого самоврядування у Центрально-Східній Європі
XVII - початку XX ст.**

9.00-13.00

Конференц-зала Херсонського державного університету (пр. 40 років
Жовтня, 27, ауд.256)

Керівник: к.і.н., доцент кафедри історії України Херсонського державного університету **В.Я. Павленко**

Секретар: аспірант кафедри історії України Херсонського державного університету
О.В. Черемісін

Henryk Kotarski

System obronny Ukrainy Prawobrzeżnej w drugiej połowie XVII w. Fortece: państwowe, prywatne, społeczne, kozackie, klasztorne

Ген рик Котарський (м. Краків, Польща)

Оборонна система Правобережної України другої половини XVII ст. Фортеці: державні, приватні, громадські, козацькі, монастирські

Н.В. Венгер (м. Дніпропетровськ)

Правові умови розвитку меннонітського підприємництва на Півдні Російської імперії (друга половина XVIII - початок XIX ст.)

Т.Ф. Литвинова (м. Дніпропетровськ)

Селянське питання у поміщицькому самоврядуванні Лівобережної України першої половини XIX ст.

T.F. Łytowczenko

Kwestia chłopska w samorządzie ziemiańskim Ukrainy Lewobrzeżnej w pierwszej połowie XIX w.

О.В. Черемісін (м. Херсон)

Реформування системи органів міського самоврядування в 1820-1860 рр.

Н.М. Кузовова (м. Херсон)

Основні етапи просвітницької діяльності земств у Херсонській губернії. 1865-1918 рр.

N.M. Kuzowowa

Podstawowe etapy działalności oświatowej ziemstw w gubernii chersońskiej. 1865-1918 rr.

В.Я. Павленко (м. Херсон)

Народницький рух після земської реформи на Півдні України

W.J. Pawlenko

Ruch narodnicki po reformie ziemskiej na Południu Ukrainy

В.В. Щукін (м. Миколаїв)

Євреї в земських органах та міських думах Херсонської губернії

W.W. Szczukin

Żydzi w ziemskich organach władzy oraz dumach miejskich gubernii chersońskiej

Л.В. Баличева (Харків)

Основні напрямки діяльності органів місцевого самоврядування Херсонської губернії щодо заходів протипожежної охорони в другій половині XIX ст.

Ł.W. Bałyczewa

Podstawowe kierunki działalności organów samorządu lokalnego gubernii chersońskiej w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej drugiej połowy XIX w.

І.С. Гребцова, С.А. Накаєва (Одеса)

Місцеве самоврядування у розвитку благодійності на Півдні Російської імперії у другій половині XIX ст.

І.S. Griebcowa, S.A. Nakajewa

Samorząd lokalny w rozwoju działalności charytatywnej na Południu Imperium Rosyjskiego w drugiej połowie XIX wieku

О.А. Макієнко (м. Херсон)

Земські статистики у громадському русі 1880-х років на Півдні України

O.A. Makijenko

Ziemscy statystycy w ruchu gromadskim lat 1880-tych na Południu Ukrainy

І.Ю. Сінкевич (м. Херсон)

Роль земства в інституалізації історико-краєзнавчих досліджень на Херсонщині

I.J. Sinkewycz

Rola ziemstwa w instytualizacji badań historyczno-krajoznawczych na Chersonszczyźnie

Т.М. Пронь (м. Миколаїв)

Діловодна документація Херсонської губернської земської управи як джерело вивчення обортового переселенського руху селян Південної України у кінці XIX - на початку XX ст.

T.M. Proń

Dokumentacja biurowa Gubernialnego Urzędu Ziemskiego w Chersoniu jako źródło badań nad przesiedleńczym ruchem obrotowym chłopów gubernii południowej pod koniec XIX - na początku XX w.

Ю.А. Бєліков (м. Харків)

Організація "спрощеного" купецького самоврядування: на матеріалах Харківської губернії (кін. XIX - поч. XX ст.)

J.A. Bielikow

Organizacja "uproszczonego" samorządu kupieckiego na przykładzie gubernii charkowskiej (koniec XIX - początek XX wieku)

СМ. Куделко (м. Харків)

Представники Харківського університету на чолі Харківського міського самоврядування

S. M. Kudelko

Przedstawiciele Uniwersytetu Charkowskiego na czele samorządu lokalnego w Charkowie

Krzysztof Latowiec

Polacy w ziemskiej służbie zdrowia pod koniec XIX - na początku XX wieku w guberniach nadczarnomorskich

Кшиштоф Лятовец (м. Люблін, Польща)

Поляки в земській медичній службі в кінці XIX - на початку XX століття в Причорноморських губерніях

І.Ю. Робак (м. Харків)

Дитячі лікувальні заклади Харківського міського самоврядування в дожовтневий період

I.J. Robak

Dziecięce zakłady opieki zdrowotnej samorządu lokalnego w Charkowie przed październikiem 1917 r.

СО. Наумов (м. Харків)

Органи місцевого самоврядування і український політичний рух (кінець XIX - початок XX ст.)

S.O. Naumow

Organy samorządu lokalnego a ukraiński ruch polityczny (koniec XIX - początek XX w.)

Л.О. Цибуленко, Г.В. Цибуленко (м. Херсон)

Фінансово-майновий фактор в системі розбудови самоврядування міської громади в кінці XIX - на початку XX століття (на матеріалах міст Херсона, Одеси, Миколаєва)

Ł.O. Cybulenko, G.W. Cybulenko

Czynnik finansowo-majątkowy w systemie rozbudowy samorządu gromady miejskiej pod koniec XIX - na początku XX wieku (na materiale miast Chersonia, Odessy, Mikołajowa)

Дискусія

Секція II.
Актуальні проблеми місцевого самоврядування у Центрально-Східній Європі XX - початку XXI ст.

9.00 -13.00

Херсонський державний університет (пр. 40 років Жовтня, 27, ауд.254)

Керівник: к.і.н., доцент, в.о. завідувача кафедри історії України ХДУ, голова Південного осередку Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України кафедри історії України **Є.Г. Сінкевич**

Секретар: завідувач кабінетом Центру польської мови та культури Херсонського державного університету **О.М. Маслоva**

Marceli Antoniewicz

Heraldyka samorządowa w Polsce - tradycje historyczne i współczesność **Марцелі Антонєвіч (м. Ченстохова, Польща)**

Геральдика самоврядування в Польщі - історичні традиції та сучасність

M. Sidor

Geneza i rozwój samorządu terytorialnego w Polsce **М. Сідор (м. Люблін, Польща)**

Генеza і розвиток місцевого самоврядування в Польщі

Є.Г. Сінкевич (м. Херсон)

Участь представників краківської історичної школи у самоврядних та державних управлінських структурах

J.G. Sinkewycz

Udział przedstawicieli Krakowskiej Szkoły Historycznej w samorządowych oraz państwowych strukturach rządowych

Т.С. Вінцковський (м. Одеса)

Початок революції 1917 року та питання про організацію влади в Таврійській губернії (за матеріалами газети "Южныє ведомости")

T.S. Winckowski

Początek rewolucji 1917 r. oraz kwestia organizacji władzy w gubernii taurydzkiej

О.Б. Татарченко (м. Херсон)

Взаємовідносини православної церкви та місцевих радянських органів влади на Півдні України у 1920-х роках

O.B. Tatarczenko

Relacje wzajemne Kościoła Prawosławnego oraz lokalnych organów władzy radzieckiej na Południu Ukrainy w latach 20-tych.

Sylvia Kowalska

Kształtowanie się i rola samorządu terytorialnego do 1945 roku **Сильвія Ковальська (м. Ополе, Польща)**

Формування та роль територіального самоврядування до 1945 року

Maiusz Wiktor Sienkiewicz

Rola I zadania powiatu w II Rzeczypospolitej **Маріуш Віктор Сєнкєвіч (м. Люблін, Польща)**

Роль та завдання повіту в II Речі Посполитій

О.М. Гончаренко (м. Переяслав-Хмельницький)

"Місцеве самоврядування" в системі каральних заходів органів влади рейхскомісаріату "Україна" (1941-1944 рр.)

O.M. Gonczarenko

"Samorząd lokalny" w systemie działań karnych organów władzy Reichskomissariatu Ukraina (1941-1944).

Н.В. Сугацька (м. Миколаїв)

Місцева адміністрація та самоврядування на Півдні України в часи нацистської окупації краю в контексті подій Голокосту

N.W. Sugacka

Lokalna administracja i samorząd na Południu Ukrainy w czasach okupacji nazistowskiej regionu w kontekście wydarzeń Holocaustu

Tomasz Ciesielski

Administracja terenowa w Polsce Ludowej w latach 1944-1989. Gminy i gromady **Томаш Цєсельскі (м. Ополе, Польща)**

Місцева адміністрація в Польській Народній Республіці в 1944-1989 роках. Гміни та громади.

K.A. Kuć

Metropolitalny ustrój dla miasta stołecznego - wizje i realia na przykładzie Warszawy

К.А. Куць (м. Люблін, Польща)

Метрополітальний устрій столичного міста - бачення та реалії на прикладі Варшави

A.I. Korol (м. Херсон)

Проблеми самоврядування у творчій спадщині В.Г. Сарбея

A.I. Koroï

Problemy samorządowe w twórczej spuściźnie W. Sarbeja

Andrzej Gocłowski

Rola władz lokalnych peryferii w rozwoju turystyki i rekreacji **Анджей Гоцловскі (м. Варшава, Польща)**

Роль місцевої влади периферійних районів в розвитку туризму та рекреації

Е.В. Мамонтова (м. Одеса)

Місце преси у структурі органів місцевого самоврядування: уроки конституційного процесу в Україні (1991-1996 рр.)

E.W. Mamontowa

Miejsce prasy w strukturze organów samorządu lokalnego: doświadczenia procesu konstytucyjnego na Ukrainie (1991-1996)

До постановки проблеми чергової конференції

С.В. Пронь (м. Миколаїв)

Діяльність делегації Польщі на Сан-Франциській конференції 1951 року (за матеріалами американської преси)

S.W. Proń

Działalność delegacji polskiej na Konferencji w San Francisco w roku 1951 (wg materiałów prasy amerykańskiej)

Дискусія

Підведення підсумків конференції 13.30 -14.00

Виступ народного ансамблю "Приязнь" 14.00 -14.30

Культурно-розважальна програма 14.30 -18.00